

ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΟΒΟΥΑΡ

Τ
Α

Κ
Λ
Α
Σ
Ι
Κ
Α

Ο,

α
χώ
ρι
στε
ς

Μετάφραση:
Ρίτα Κολαΐτη

Εισαγωγικά κείμενα:
Νίκος Μπακουνάκης
Μαριαλένα Σπυροπούλου

ΣΕΙΡΑ: ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΕΙΡΑΣ: Ηλίας Μαγκλίνης

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Οι αχώριστοι**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Les inséparables

Από τις Εκδόσεις L'Herne, Παρίσι 2020

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Simone de Beauvoir

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Ρίτα Κολαΐτη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Τσίρης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θάνος Κακολύρης

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Éditions de l'Herne, 2020

All rights reserved.

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Denis Bukhlaev/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2021

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2021

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-4121-4

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-4122-1

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΟΒΟΥΑΡ

Ο,
α
χώ
ρι
στε
ς

Μετάφραση: Ρίτα Κολαΐτη

Εργοβιογραφικό σημείωμα: Μαριαλένα Σπυροπούλου

Εισαγωγή: Νίκος Μπακουνάκης

Επίμετρο: Σιλβί Λε Μπον ντε Μποβουάρ

Τ Α Κ Λ Α Σ Ι Κ Α

Κάποτε ρώτησαν τον μεγάλο βιολοντσελίστα Πάμπλο Καζάλς αν θα μπορούσε να φανταστεί τη ζωή του ακούγοντας μόνο Μπαχ. «Όχι, δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου μόνο με τον Μπαχ», αποκρίθηκε. «Ωστόσο, δεν μπορώ να φανταστώ τη ζωή μου χωρίς τον Μπαχ».

Αυτό είναι το πνεύμα που πρεσβεύουν τα βιβλία της σειράς που κρατάτε στα χέρια σας: πως όσο κι αν περιπλανηθούμε ως αναγνώστες, υπάρχει μια ζωτική, αρχέγονη πηγή από την οποία δε θα πάψουμε να αντλούμε απόλαυση. Και αυτή η πηγή είναι το *κλασικό* – εν προκειμένω, η κλασική λογοτεχνία, οι μεγάλοι κλασικοί συγγραφείς.

Άραγε, το κλασικό μπορεί να είναι *σέξι*, για να χρησιμοποιήσουμε τη φρασεολογία του συρμού; Φυσικά και μπορεί! Τι σημαίνει όμως «κλασικό» – και τι επίσης σημαίνει «σέξι»; Λοιπόν, το κλασικό συμβολίζει το αιώνιο μέσα μας. Το κλασικό είναι πατρίδα, είναι φωλιά, είναι η εστία στην οποία πάντοτε επιστρέφουμε. Είναι αφετηρία και προορισμός ταυτόχρονα.

Το κλασικό όμως δεν είναι μουσειακό είδος, δεν είναι μαυσωλείο· αντίθετα, είναι ζωντανή, ρέουσα ύλη, πνευματική βιταμίνη, ελιξίριο ζωής. Γι' αυτό είναι και *σέξι*. Δηλαδή; Μα το αέναα ερεθιστικό, το λοξό, το ατμοσφαιρικό, το υγρό και παλλόμενο, ψίθυρος και κραυγή μαζί, αφρισμένο κύμα και γαλήνια θάλασσα συνάμα.

Η σειρά ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ, με νέες, σύγχρονες μεταφράσεις, κατατοπιστικά εισαγωγικά σημειώματα και επιλεγμένα επίμετρα, φιλοδοξεί να αναδείξει την ανάγνωση ως μια τέχνη της απόλαυσης. Διότι το κλασικό είναι πρόκληση και ίντριγκα μαζί.

Ηλίας Μαγκλίνης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΡΓΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	17
ΟΙ ΑΧΩΡΙΣΤΕΣ	27
Κεφάλαιο 1	31
Κεφάλαιο 2	79
ΕΠΙΜΕΤΡΟ	141

ΕΡΓΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Simone de Beauvoir γεννήθηκε ως Simone Lucie-Ernestine-Marie-Bertrand de Beauvoir στις 9 Ιανουαρίου 1908, στις 4 το πρωί στην κρεβατοκάμαρα των γονιών της, στο νούμερο 103 της λεωφόρου Μονπαρνάς στο Παρίσι. Ήταν η πρωτότοκη κόρη της οικογένειας. Ο πατέρας αποφάσισε να δώσει για εκείνη ονόματα που θα άρμοζαν σε μια κοπέλα καλής οικογένειας. Φαινόταν προορισμένη για τη ζωή λίγων προνομιούχων. Ως παιδί, όπως γράφει η ίδια στα *Απομνημονεύματα μιας καθωσπρέπει κόρης*, ήταν ένα χαρούμενο κοριτσάκι που διασκέδαζε βλέποντας αδιάκοπα καινούργια πράγματα. «Και όμως κάτι δεν πήγαινε καλά, από τότε που άρχισαν να με πιάνουν κάτι κρίσεις μανίας. Συχνά αναρωτιόμουν τι νόημα είχαν άραγε αυτά τα ξεσπάσματα και έψαχνα να βρω την αιτία τους. Ένα μέρος τους οφείλεται σε μια έντονη ζωτικότητα και έναν εξτρεμισμό που ποτέ δεν με εγκατέλειψαν εντελώς».

Έζησε ως παιδί ζωή στερημένη σε συναισθήματα και χρήματα. Ο πατέρας της έκανε πάντα σκηνές για τα χρήματα και έπρεπε να κάνει τις κόρες του να νιώθουν υποχρεωμένες για τη θυσία του. Η νεαρή Σιμόν μεγάλωσε με μια τεράστια εσωτερική αντίφαση. Έπρεπε να στραφεί στα γράμματα για να ικανοποιήσει τον πατέρα και να τον κάνει να την αγαπήσει, να γίνει «τέρας διανόησης», και, την ίδια στιγμή, αυτό εκείνον τον εξαγρίωνε. Σαν να μην ήταν με τίποτα ικανοποιημένος. Ο πατέρας της ήθελε για εκείνη να γίνει δημόσιος υπάλληλος, ενώ η νεαρή Σιμόν ήθελε από νωρίς να γίνει δασκάλα.

Σπούδασε στην École normale supérieure, κάτι διόλου εύκολο για τις γυναίκες της εποχής. Ήταν ιδιοφυής. Είκοσι ενός ετών συνάντησε τον Ζαν-Πολ Σαρτρ. Η εμφάνισή της, ενώ δεν ήταν άσχημη, δεν ήταν ποτέ κάτι το εντυπωσιακό. Μαρτυρίες του οικείου της περιβάλλοντος περιγράφουν μια κοπέλα που δεν ξέρει να ντυθεί και να σταθεί ως θηλυκή ύπαρξη. Ο Σαρτρ, όταν την είδε, είπε ότι διέθετε ανδρική ευφυΐα και γυναικεία ευαισθησία, ενώ για την Ντε Μποβουάρ ο Σαρτρ ενσάρκωνε ως την παραμικρή λεπτομέρεια τον ιδανικό σύντροφο που αυτή ονειρευόταν. Την πολιορκούν και άλλοι νεαροί συμφοιτητές, αλλά ο Σαρτρ κατακτά την καρδιά της.

Η Ντε Μποβουάρ αποφοιτά από τη Σορβόνη με πτυχίο, δίπλωμα διδασκαλίας και Agrégation. Ανήκει στην αφρόκρεμα των καθηγητών της μέσης και της ανώτερης εκπαίδευσης. Ελάχιστες γυναίκες καταφέρνουν εκείνη την εποχή αυτό που κατορθώνει η Σιμόν Ντε Μποβουάρ. Όπως η ίδια αναφέρει, «η γυναικεία μου ιδιότητα δεν μου προξένησε ποτέ αμηχανία, αλλά ούτε και τη χρησιμοποίησα ποτέ ως άλλοθι». Δίδασκε στη Μασσαλία, τη Ρουέν και το Παρίσι έως το 1943.

Η σχέση ανάμεσα στον Σαρτρ και την Ντε Μποβουάρ ήταν το «αμόνι» απ' όπου ξεπετάγονταν οι σπίθες της σκέψης τους. «Εσύ δεν είσαι σύντροφος, είσαι ένας κάστορας», της είπε μια μέρα, και απαίτησε από νωρίς και στη φιλία και στον έρωτα προνομιακή μεταχείριση, γιατί ζήλευε υπερβολικά.

Για κάποιους ήταν ένας «συνεταιρισμός», για τους περισσότερους ήταν μια παραγωγική συνενοχή σαν τις *Επικίνδυνες σχέσεις* του Λακλό, που κράτησε λίγο πάνω από μισό αιώνα. Η σχέση διατηρήθηκε στενή ως το τέλος χωρίς το σεξ, επαναπροσδιορίζοντας την αγάπη ως βάση πολύ πιο ισχυρή από ό,τι η φυσική έλξη, παρόλο που και οι δύο κατηγορήθηκαν για χειραγώγηση των εραστών και ερωμένων τους. Άλλωστε, η παιδική ηλικία και των

δύο υπήρξε τραυματική. Μετά τον θάνατό της, σημαντικά έγγραφα από το προσωπικό της αρχείο ανέτρεψαν την εικόνα που υπήρχε για το υποδειγματικό ζευγάρι. Όσο ζούσε, η Ντε Μποβουάρ έκρυβε διάφορες όψεις της πραγματικότητας όχι μόνο για να προστατεύσει τα πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν στην ερωτική τους ζωή, αλλά και για να συγκαλύψει την αληθινή φύση της σεξουαλικότητάς της, να ξεπλύνει τις αμαρτίες του παρελθόντος, κάποια πολιτικά γεγονότα, να εκδικηθεί τις άλλες γυναίκες του συντρόφου της.

Πήρε την απόφαση της διαρροής νέων στοιχείων για τη ζωή τους μόνο μετά τον θάνατο του Σαρτρ. Το 1983 η Σιμόν ντε Μποβουάρ εξέδωσε τα γράμματα του Σαρτρ προς εκείνη (*Lettres au Castor – Γράμματα στον Κάστορα*). Η ίδια έλεγε ότι τα δικά της προς τον Σαρτρ χάθηκαν. Ένας από τους παλιούς της εραστές, ο Ζακ-Λοράν Μποστ, έλεγε ότι αυτό ήταν ψέμα, και μάλιστα θεωρούσε ότι η Ντε Μποβουάρ ήταν εθισμένη στο να ψεύδεται.

Ο θάνατος του Σαρτρ υπήρξε για εκείνη τραυματικός, γιατί, πέρα από την απώλεια του προσώπου, ήρθε σε επαφή με την απώλεια μιας κοινής ζωής. Εκείνος δεν είχε αφήσει διαθήκη, και, αφού είχε υιοθετήσει την τελευταία ερωμένη του, Αρλέτ, εκείνη πρόλαβε και άδειασε το διαμέρισμά του από όλα του τα υπάρχοντα.

Εκπλήξεις όμως υπήρχαν και μετά τον θάνατο της Σιμόν ντε Μποβουάρ. Τον Νοέμβριο του 1986, επτά μήνες μετά τον θάνατό της, στο στούντιό της, στην οδό Σελσέρ, η Σιλβί Λε Μπον, τελευταία της σύντροφος, η οποία, στο μεταξύ, είχε υιοθετηθεί από τη Γαλλίδα φιλόσοφο μετά το φιάσκο που υπέστη από τον θάνατο του Σαρτρ, βρέθηκε μπροστά σε ένα «ογκώδες πακέτο» επιστολών με τον γραφικό της χαρακτήρα, που απευθυνόταν στον «Κύριο Σαρτρ». Τίποτα δεν είχε χαθεί, παρά τα όσα εκείνη υποστήριζε.

Μελετητές της Ντε Μποβουάρ υποστήριξαν ότι κατέγραφε τις

αλήθειες της ζωής της περισσότερο στα μυθιστορήματά της, ενώ αισθανόταν υποχρεωμένη να τις αποκρύπτει στα απομνημονεύματά της. Οι τελευταίοι τόμοι των απομνημονευμάτων της θα μπορούσαν να αποτελούν έργο μυθοπλασίας.

Η Ντε Μποβουάρ ταυτίστηκε με τον φεμινισμό. Έζησε μέχρι το μεδούλι ως γυναίκα και επεξεργάστηκε όλες τις όψεις του θηλυκού από τη φιλοσοφική, τη σεξουαλική και την πολιτική σκοπιά. Το εμβληματικό της έργο, *Το δεύτερο φύλο*, επεξεργάζεται την άποψη ότι γυναίκα δεν γεννιέσαι, γίνεσαι. Και ότι η καταπίεση στη γυναίκα οφείλεται σε μια βαθιά κοινωνική αντίληψη ότι το αρσενικό αντιμετωπίζει ως υποδεέστερο ό,τι δεν του μοιάζει. Όλη της η ζωή αφιερώθηκε στην ισότητα των φύλων, στην υπαρκτιστική θεώρηση και στον αθεϊσμό. Τα βιβλία της, η έντονη πολιτική της δράση, ακόμη και η προσωπική της ζωή αφιερώθηκαν στην εξερεύνηση του γυναικείου ζητήματος, ιδίως όσον αφορά την κοινωνική εδραίωση και απελευθέρωση. Πολιτικά, πρωτοστατούσε σε μια Γαλλία που έβραζε· το διάσημο ζευγάρι τάχθηκε από νωρίς στο Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα, έφτασε μέχρι τη Ρωσία και, στο τέλος, στράφηκε στον μαοϊσμό. Επηρέασαν μια ολόκληρη γενιά, κινητοποιούσαν τις μάζες για όλα τα μεγάλα πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα της εποχής. Σήμερα η πολιτική τους τοποθέτηση, και οι απόψεις ιδίως του Σαρτρ, εν πολλοίς αμφισβητούνται.

Με το πέρασμα των ετών, στον τρίτο τόμο των απομνημονευμάτων της, *La Force des choses* (*Η δύναμη των πραγμάτων*), παραδέχεται πικραμένη ότι τα παιδικά της όνειρα χάθηκαν σαν όνειρο στην άμμο. Τα πράγματα δεν ήταν πάντα όπως ήθελε να δείχνουν προς τα έξω. Η αιτία της απόγνωσης της ήταν τις περισσότερες φορές οι απιστίες του Σαρτρ, αλλά εκείνη ρίχνει το φταίξιμο στην

κατάθλιψη που νιώθει κανείς όταν γερνάει. Είχε κλονισμένη ψυχική υγεία και, στο τέλος, βυθιζόταν σε χάπια και αλκοόλ.

Ο δημόσιος μύθος του ζευγαριού εμφάνιζε τεράστιο χάσμα συγκριτικά με την ιδιωτική τους ζωή. Η άτυπη συμφωνία του ζευγαριού υπογράφηκε το 1929 και καθιστούσε όλους τους εραστές αναλώσιμους στο όνομα της δικής τους «θεμελιώδους» αγάπης.

Η ρευστότητα όμως των σεξουαλικών της προτιμήσεων της επέτρεπε να απολαμβάνει ένα ευρύ φάσμα εμπειριών, ετεροφυλόφιλων και ομοφυλόφιλων, σε διαφορετικές περιόδους της ζωής της. Ένας άλλος σημαντικός εραστής της, πλην του νεαρού Ζακ-Λοράν Μποστ, ήταν ο Αμερικανός Νέλσον Όλγκριν. Αυτός αισθάνθηκε τρομερά εξαπατημένος από τη Σιμόν ντε Μποβουάρ. Η μεταξύ τους σχέση επλήγη ανεπανόρθωτα όταν ο Όλγκριν μίλησε δημόσια δυσφημίζοντάς την. Όταν εκείνη πέθανε, στο δάχτυλό της βρέθηκε το δαχτυλίδι που της είχε χαρίσει.

Το έργο της είναι μεγάλο. Έγραψε μυθιστορήματα, θεατρικά έργα, άρθρα σε περιοδικά και εφημερίδες, απομνημονεύματα. Μερικά από τα σημαντικά βιβλία της: *Ένας πολύ γλυκός θάνατος*, *Για μια ηθική της αμφισβήτησης*, *Οι Μανδaráνοι*, *Αναμνήσεις μιας καθωσπρέπει κόρης*, *Το δεύτερο φύλο*, *Προδομένη γυναίκα* κ.ά. Κέρδισε επαίνους και σημαντικά βραβεία, και η φήμη της είναι παγκόσμια.

Σε μια συνέντευξή της στην Άλις Σβάρτσερ σε σχέση με τα σεξουαλικά της μυστικά (την αμφισεξουαλικότητά της) είπε: «Στον βαθμό που μπορούσα να το κάνω, έλεγα πάντα τη γνώμη μου με παρρησία. Ακολούθησα πιστά τις επιθυμίες και τις παρορμήσεις μου [...] Αν δεν το έκανα εκείνη την εποχή, είναι γιατί δεν εξετίμησα όσο έπρεπε τη σημασία αυτού του θέματος, αλλά και την αναγκαιότητα να είναι κανείς απολύτως ειλικρινής με τον εαυτό του».

Πέθανε στις 14 Απριλίου 1986 από πνευμονία. Ετάφη δίπλα στον Σαρτρ, στο κοιμητήριο Μονπαρνάς του Παρισιού.

Πηγές

Σιμόν ντε Μποβουάρ, *Το δεύτερο φύλο*, μτφρ. Τζένη Κωνσταντίνου, «Μεταίχμιο», Αθήνα, 2009.

—, *Ιστορίες μιας καθωσπρέπει κόρης*, μτφρ. Λέανδρος Πολενάκης, «Γλάρος», Αθήνα, 1979.

Χέιζελ Ρόουλι, *Simone de Beauvoir-Jean Paul Sartre, Τετ α Τετ*, μτφρ. Ελίκη Βαρβάκη, «Μεταίχμιο», Αθήνα, 2007.

Κάρολ Σέιμουρ-Τζόουνς, *Επικίνδυνη σχέση*, μτφρ. Βίκη Δέμου, «Άγκυρα», Αθήνα, 2011.

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεύτρια
συγγραφέας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Σιμόν ντε Μποβουάρ πέρασε ένα τετράμηνο του 1947 (25 Ιανουαρίου-20 Μαΐου) στις Ηνωμένες Πολιτείες, δίνοντας διαλέξεις σε διάφορες πόλεις. Στη Γαλλία ήταν ήδη «κάποια». Είχε κυκλοφορήσει το πρώτο μυθιστόρημά της, *L'invitée* (στα ελληνικά, *Η καλεσμένη*), είχε συμμετάσχει, ως ιδρυτικό μέλος, μαζί με τον Ζαν-Πολ Σαρτρ, στη δημιουργία του περιοδικού *Les Temps Modernes*, που ήταν ο πολιορκητικός κριός του υπαρξισμού, κι είχε δώσει τη διάλεξη «Pour une morale de l'ambiguïté» («Για μια ηθική της αμφισημίας»), που αποτελούσε μια ερμηνευτική του υπαρξισμού, πρωτότυπη και σε εντελώς διαφορετικό μήκος κύματος από το θεμελιώδες έργο του Σαρτρ *Το Είναι και το Μηδέν*. Η διάλεξη πήρε τη μορφή βιβλίου, που εκδόθηκε στο τέλος του 1947, με τον ίδιο τίτλο (στα ελληνικά, *Για μια ηθική της αμφισβήτησης*).

Πίσω στην Αμερική όμως, όπου τον Φεβρουάριο του 1947 το περιοδικό *The New Yorker* παρουσίαζε στους αναγνώστες του τη Γαλλίδα συγγραφέα (<https://www.newyorker.com/magazine/1947/02/22/1947-02-22-019-tny-cards-000207973>) ως τη «νούμερο 2 υπαρξίστρια» («number 2 Existentialist»), μαζί με την πληροφορία ότι «ετοιμάζει ένα σοβαρό βιβλίο για τις γυναίκες» («[...] she's going to write a serious book on women»), που δεν ήταν άλλο από το *Δεύτερο φύλο* (1949). Φυσικά, το «νούμερο 1» του υπαρξισμού ήταν ο Σαρτρ. Κι εδώ ακριβώς είναι το πρόβλημα: Μέχρι τον θάνατο του Σαρτρ, το 1981, αλλά και τον δικό της θά-

νατο, το 1986, η Σιμόν ντε Μποβουάρ ήταν το «νούμερο 2», η σύντροφος, η συνοδοιπόρος, η *grande sarteuse*.

Κι όμως, από πολύ νωρίς η Σιμόν ντε Μποβουάρ είχε ακολουθήσει τον δικό της δρόμο, πρωτοπόρα και αυτόφωτη. Το βιβλίο της *Το δεύτερο φύλο* κυκλοφόρησε το 1949 και δημιούργησε αμέσως σκάνδαλο. Η βασική θέση του ότι «δεν γεννιέσαι γυναίκα, γίνεσαι» έδειξε πολύ νωρίς την κοινωνική κατασκευή του φύλου. Το βιβλίο βρέθηκε στο κέντρο των γυναικείων κινημάτων και της φεμινιστικής δράσης της δεκαετίας του 1960 και του 1970, ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, και πολλά από τα επιχειρήματά του εντάχθηκαν σε νεότερες θεωρητικές επεξεργασίες για τη γυναικεία συνθήκη, το φύλο, τα δικαιώματα. Το *Δεύτερο φύλο* έπαιξε και στην Ελλάδα τον ρόλο του αμέσως μετά τη δικτατορία, στη δεκαετία του 1970, όταν κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Γλάρος», το 1979, στην παλιότερη μετάφραση του Κυριάκου Σιμόπουλου. Ήταν τότε η εποχή των γυναικείων κινημάτων, του περιοδικού *Σκούπα* (1979-1981) αλλά και της διάχυσης του φεμινιστικού λόγου και των φεμινιστικών θεμάτων στον γυναικείο Τύπο, ιδιαίτερα στο περιοδικό *Πάνθεον*. Τότε είχε μεταφραστεί στα ελληνικά και είχε δημοσιευτεί στο περιοδικό *Αμφί* το άρθρο «Γιατί λεσβίες;», αναδημοσιευμένο από το αγγλικό, φεμινιστικό περιοδικό *Spare Rib*, που αποτελεί την πρώτη παρουσίαση στην Ελλάδα της θεματικής της γυναικείας ομοφυλοφιλίας. Το θέμα συνδέεται απόλυτα, όπως θα δούμε, με τη νουβέλα της Σιμόν ντε Μποβουάρ *Οι αχώριστες*. (Για τα γυναικεία κινήματα στην Ελλάδα τη δεκαετία του 1970, βλ. Άννα Μιχοπούλου, «Τα πρώτα βήματα της φεμινιστικής θεωρίας στην Ελλάδα και το περιοδικό *Σκούπα*, Για το γυναικείο ζήτημα (1979-81)», *Δίνη*, 8/1995-1996, <https://ekgynaekos.weebly.com/uploads/7/9/7/0/7970905/pdf.1>.)

Αλλά και στη σχέση της με τον κατά τρία χρόνια μεγαλύτερό της Ζαν-Πολ Σαρτρ, η Σιμόν ντε Μποβουάρ δεν ήταν ποτέ το

«νούμερο 2», δεν υπήρξε ούτε μία στιγμή η *grande sartreuse*. Ασφαλώς είχαν τη δημόσια εικόνα ενός ζευγαριού. Είναι πολύ πιθανό να καλλιέργησαν συστηματικά την εικόνα του ζεύγους, ως μία κανονιστική κοινωνική συνθήκη, αφού η σχέση τους ήταν περισσότερο πνευματική και καθόλου σαρκική, τουλάχιστον από ένα σημείο και μετά. Τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο του 1974 η Σιμόν ντε Μποβουάρ είχε υποβάλει τον Ζαν-Πολ Σαρτρ σε μια σειρά «ανακριτικών» συνεντεύξεων, όπου κυριολεκτικά ο Σαρτρ απογυμνώνεται και υποτάσσεται στην κυριαρχική θέση που έχει η Ντε Μποβουάρ σε αυτούς τους ιδιότυπους διαλόγους. Οι συζητήσεις δείχνουν την αυτονομία της Ντε Μποβουάρ αλλά και την κριτική απόσταση που, φαίνεται πως, διατηρούσε σε όλη της τη ζωή από τη ζωή και το έργο του συντρόφου της. Στη συνέντευξη με θέμα τη σχέση του Σαρτρ με τις γυναίκες, ο φιλόσοφος ομολογεί ότι ήταν περισσότερο «ένας αυνανιστής γυναικών παρά συνουσιαστής» («j'étais plutôt un masturbateur de femmes qu'un coiteur») και ότι αντιμετώπιζε τη σεξουαλική πράξη με μια κάποια αδιαφορία. Οι συνεντεύξεις αυτές ενσωματώθηκαν πολύ αργότερα σε έναν τόμο μαζί με τη μαρτυρία της Σιμόν, *La cérémonie des adieux*, με θέμα τα τελευταία χρόνια της ζωής του Σαρτρ (Gallimard, 1991· στα ελληνικά, *Η τελετή του αποχαιρετισμού*, εκδόσεις «Γλάρος»).

Γνωρίζουμε ότι η Σιμόν είχε έναν θυελλώδη έρωτα με τον Αμερικανό συγγραφέα Νέλσον Όλγκριν, που τον γνώρισε κατά το ταξίδι της στην Αμερική το 1947. Οι επιστολές της προς τον Όλγκριν δείχνουν μεγάλο πάθος (*Ενας υπερατλαντικός έρωτας. Επιστολές στον Νέλσον Όλγκριν*, Λιβάνης, 1998). Αλλά και η πρόσφατη βιογραφία του Όλγκριν τεκμηριώνει, από την πλευρά του Αμερικανού συγγραφέα, τη σχέση αυτή (Colin Asher, *Never a Lovely So Real. The Life and Work of Nelson Algren*, W.W. Norton, 2019). Είχε επίσης έναν άλλο θυελλώδη έρωτα με τον σκηνοθέτη Κλοντ

Λανζμάν, μια σχέση που διήρκεσε επτά χρόνια. Αλλά οι Αχώριστες δείχνουν επίσης ότι η Σιμόν ντε Μποβουάρ είχε εκδηλώσει από πολύ νωρίς την ομοφυλόφιλη επιθυμία, τη «δεύτερη σεξουαλικότητα», όπως έγραψε ο Γαλλοϊσπανός φιλόσοφος Πολ Μπ. Πρεσιαντό, κάνοντας ένα λογοπαίγνιο μεταξύ του «*Deuxième sexe*» και της «*deuxième sexualité*», δηλαδή της μη ετεροφυλόφιλης σεξουαλικότητας.

Με την πάροδο του χρόνου η θέση της Σιμόν ντε Μποβουάρ ενισχύεται όλο και περισσότερο, σε αντίθεση με αυτή του Σαρτρ. Καθώς ο υπαρξισμός του Σαρτρ έχει πολύ χλομιάσει, σε αντίθεση με τη φαινομενολογία του συμμαθητή τους Μορίς Μερλό-Ποντί, που έχει επιστρέψει στην πρώτη γραμμή· καθώς η λογοτεχνία του Σαρτρ έχει σχεδόν ξεχαστεί, σε αντίθεση με τη λογοτεχνία του συγκαιρινού του και, μερικές φορές, συνομιλητή του, Αλμπέρ Καμί, του οποίου η *Πανούκλα* θεωρείται το σημαντικότερο μεταπολεμικό μυθιστόρημα, η Σιμόν ντε Μποβουάρ έχει πλέον επιβληθεί ως μεγάλη συγγραφέας αλλά και *mémorialiste*. Ναι, ας το ομολογήσουμε, η συγγραφέας Ντε Μποβουάρ είναι πολύ καλύτερη και οπωσδήποτε πιο ανθεκτική από τον συγγραφέα Σαρτρ.

Η πρώτη δημοσίευση της νουβέλας της Σιμόν ντε Μποβουάρ *Οι αχώριστες* μέσα στο 2020 και η υποδοχή της, 66 χρόνια μετά την ολοκλήρωσή της, φανέρωσαν ένα πολύ σημαντικό αφήγημα. Εδώ η συγγραφέας ενσωματώνει όλη την παράδοση της γαλλικής νουβέλας και του διηγήματος (προσωπικά, πολλές σελίδες μου θύμισαν τον συγγραφικό κώδικα του Γκι ντε Μοπασάν) για να αφηγηθεί το τολμηρό θέμα του γυναικείου ομοερωτισμού ή των *amitiés amoureuses* (ερωτική φιλία) μεταξύ κοριτσιών, όπως πιστεύει η Σιλβί Λε Μπον ντε Μποβουάρ, θετή κόρη και εκτελεστρια της διαθήκης της Σιμόν, στην οποία οφείλουμε την έκδοση της νουβέλας. Όπως και να έχει, οι Αχώριστες είναι μια νουβέ-

λα ενηλικίωσης, ή, καλύτερα, ερωτικής ενηλικίωσης. Σχεδόν ταυτόχρονα με την έκδοση της νουβέλας, μία νέα βιογραφία της Σιμόν ντε Μποβουάρ που μας έρχεται από τον αγγλοσαξονικό χώρο τεκμηριώνει, μεταξύ άλλων, ότι η συγγραφέας του *Δεύτερου φύλου* δεν ήταν *unoriginal thinker* (Kate Kirkpatrick, *Becoming Beauvoir. A Life*, Bloomsbury, 2019, και, γαλλική μετάφραση, *Devenir Beauvoir. La force de la volonté*, Flammarion, 2020). Η νουβέλα και η βιογραφία δημιουργούν μια νέα αναγνωστική επικαιρότητα του έργου της Σιμόν ντε Μποβουάρ, κυρίως του λογοτεχνικού της έργου. Διαπιστώνουμε ότι αυτό εξακολουθεί να παραμένει αρυτίδωτο, ίσως γιατί μεγάλο μέρος του στηρίζεται σε ισχυρό (αυτο)βιογραφικό υπόβαθρο, και να αναλύεται με καινούργια κριτικά εργαλεία που έρχονται, για παράδειγμα, από τον χώρο των gender και των queer studies.

Το είπαμε ήδη πώς η αυτοβιογραφία βαραίνει ιδιαίτερα στο λογοτεχνικό έργο της Σιμόν ντε Μποβουάρ. Η νουβέλα *Οι αχώριστοι* σηματοδοτεί το πέρασμά της στην αυτοβιογραφία. Είναι ένας ακόμη λόγος για την σημαντική θέση που θα έχει πλέον η νουβέλα αυτή στο λογοτεχνικό σύμπαν της Ντε Μποβουάρ. Η σχέση της Σιμόν με την Ελιζαμπέτ Λακουάν, συμμαθήτριά της στο παρθεναγωγείο και αργότερα συμφοιτήτρια στη Σορβόνη, αποτελεί τον πυρήνα της νουβέλας. Η Σιμόν ντε Μποβουάρ γνώρισε την Ελιζαμπέτ Λακουάν (Ζαζά), και συνδέθηκε μαζί της, στα θρανία και στις αίθουσες του αυστηρού καθολικού σχολείου θηλέων Cours Desir. Ήταν ένα σχολείο για τα κορίτσια της μεγαλοαστικής τάξης, κυρίως των αστικών καθολικών οικογενειών, όπως ήταν η οικογένεια της Σιμόν, που είχε όμως χάσει τα χρήματά της. Το σχολείο αυτό, με το πολύ συμβατικό πρόγραμμά του –πρόγραμμα παρθεναγωγείου 19ου αιώνα– αποτελούσε την προέκταση του αυστηρού καθολικού οικογενειακού περιβάλλοντος από το οποίο προέρχονταν οι περισσότερες μαθήτριάς του.

Το Cours Desir (χωρίς τόνο –συγκεκριμένα, οξεία– στο e, έτσι ώστε να ακούγεται περίπου ως «Ντουζίρ») είχε ιδρυθεί το 1853, από την Adeline Desir, και λειτουργούσε για περίπου ενάμιση αιώνα, πάντα στο κέντρο του Παρισιού, έως το 1992. Το πρόγραμμα του διακρινόταν σε διδασκαλία (études) και σε μαθήματα συμπεριφοράς (cours). Η διδασκαλία περιοριζόταν σε 12 ώρες την εβδομάδα. Το μεγαλύτερο βάρος δινόταν στα μαθήματα συμπεριφοράς και οικοκυρικών: πλέξιμο, βελονάκι, πώς υποκλίνεσαι σε έναν κύριο ή σε μία κυρία, πώς σεβρίεις το τσάι, πώς απευθύνεσαι στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή στον παπά της ενορίας σου. Είναι ένας κόσμος, ένας καθωσπρέπει γυναικείος κόσμος, σύμφωνα με τις αντιλήψεις της εποχής για τη «γυναικεία κανονικότητα» που είναι ακόμη ριζωμένες στον 19ο αιώνα, είναι η ατμόσφαιρά του και οι τελετουργίες του. Είναι ο κόσμος που αποτυπώνεται στον τίτλο του πρώτου τόμου της αυτοβιογραφίας της Σιμόν ντε Μποβουάρ *Οι αναμνήσεις μιας καθωσπρέπει κόρης*.

Στις *Αχώριστες* η Σιμόν γίνεται Σιλβί και η Ελιζαμπέτ (Ζαζά) γίνεται Αντρέ. Κόρες καθολικών οικογενειών της καλής κοινωνίας, συναντιούνται όταν είναι εννέα ετών και γίνονται αχώριστες. Η Αντρέ είναι «μια μελαχρινή, με μάγουλα ρουφηγμένα, [...] [με] μάτια σκούρα και λαμπερά που με κάρφωναν επίμονα». Από την πλευρά της Σιλβί η φιλία εξελίσσεται σε έρωτα, που δεν γίνεται ποτέ σωματικός, παραμένει ανεπίδοτος, όχι όμως ανομολόγητος. «Εγώ μόνον έναν έρωτα αντιλαμβανόμουν: αυτόν που ένιωθα για εκείνη», λέει κάπου η Σιλβί. Και κάπου αλλού: «[...] το κενό της καρδιάς μου, η μελαγχολική γεύση των ημερών μου είχαν μία και μόνη αιτία: την απουσία της Αντρέ. Δεν μπορώ να ζήσω χωρίς αυτήν». Η Αντρέ, παρότι «αχώριστη», δεν ομολογεί ποτέ αυτό τον έρωτα αλλά αφήνεται να παρασυρθεί από τα κύματα του οικογενειακού κομφορμισμού και να αποδεχθεί έναν γάμο, με τον συμφοιτητή της, Πασκάλ. Με τον Πασκάλ, ήρωα

της νουβέλας που ταυτίζεται με τον Μορίς Μερλό-Ποντί, δημιουργείται ένα τρίο. Για τη Σιλβί, που θεωρούσε ότι ανάμεσα στην καρδιά και το κορμί της Αντρέ υπήρχε ένα πέρασμα που παρέμενε ανεξήγητο και μυστηριώδες, η «λύση» ήταν να αποδεχθεί την Αντρέ παντρεμένη και μητέρα. Θα άξιζε όμως ένα τέτοιο τέλος για τις αχώριστες; Θα άξιζε ένα τέτοιο τέλος τόσο από την πλευρά της ιδεολογίας της συγγραφέως όσο, κυρίως, από την πλευρά της λογοτεχνικής αφήγησης; Όχι. Η Αντρέ τελικά πεθαίνει από ιογενή εγκεφαλίτιδα, όπως συμβαίνει στην πραγματικότητα με την Ελιζαμπέτ Λακουάν. Ο τάφος της σκεπάστηκε με λευκά άνθη. Η Σιλβί συνειδητοποιεί τότε ότι η φίλη της πέθανε «από αυτή τη λευκότητα», δηλαδή από τις συμβάσεις του «καθωσπρέπει» βίου. Και πριν πάρει το τρένο για το Παρίσι απόθεσε πάνω στα άσπιλα άνθη τρία κόκκινα τριαντάφυλλα.

Η σχέση της Σιμόν και της Ελιζαμπέτ (Ζαζά), της Σιλβί και της Αντρέ, διατρέχει, ως αφηγηματικός μίτος, τον πρώτο τόμο της αυτοβιογραφίας της Σιμόν ντε Μποβουάρ *Οι αναμνήσεις μιας καθωσπρέπει κόρης* (*Mémoires d'une jeune fille rangée*), που εκδόθηκε το 1958, όταν η συγγραφέας ήταν ακριβώς 50 ετών, τέσσερα χρόνια μετά την ολοκλήρωση των *Αχώριστων*. Σε αυτό τον πρώτο τόμο της αυτοβιογραφίας η σχέση Σιμόν και Ελιζαμπέτ παρουσιάστηκε φιλτραρισμένη, ίσως για να είναι πιο συμβατή με τη θέση που είχε η Σιμόν στη γαλλική κοινωνία και στο *establishment* της γαλλικής διάνοησης. Όμως, η καθοριστική παρουσία της Ελιζαμπέτ Λακουάν στη ζωή και στη σκέψη της Σιμόν ντε Μποβουάρ είχε αρχίσει να αποκαλύπτεται σε όλες τις διαστάσεις της από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν εκδόθηκαν τα ημερολόγια και η αλληλογραφία της Ελιζαμπέτ. (*Zaza: Correspondance et Carnets d'Elisabeth Lacoin, 1914-1929*, Seuil, 1991). Λίγο μετά ακολουθήσαν και οι πρώτες μελέτες για τη σχέση αυτή. Για παράδειγμα, De Lacoste, Guillemine, «Elisabeth Lacoin's influence on

Simone de Beauvoir's Life: What Might Have Been», στο *Simone De Beauvoir Studies*, τόμ. 11, 1994, σελ. 64-75. Η έκδοση της νουβέλας *Οι αχώριστες* έφερε και πάλι στην επικαιρότητα την Ελιζαμπέτ (Ζαζά), μέσα από ένα είδος λατρείας, ίσως για τον πρόωρο θάνατό της, για τη θυσία της στον βωμό του κομφορμισμού μιας άτεγκτης καθολικής αστικής τάξης (σχετικά, <http://zazalacoin.fr/>).

Ο τρανς φιλόσοφος Πολ Μπ. Πρεσιαντό (το «Μπ.» στην υπογραφή του είναι το πρώην γυναικείο όνομά του, Μπεατρίς), τον οποίο είχαμε γνωρίσει στην Αθήνα ως επιμελητή της Documenta Kassel, είδε τις *Αχώριστες*, όπως ήδη είπαμε, ως την εκδήλωση ενός «λεσβιακού πάθους». Σε άρθρο του στην εφημερίδα *Libération*, που προκάλεσε μεγάλη αντιπαράθεση, έγραφε: «Είναι η Σιμόν, και όχι η Ζαζά, που φλέγεται από μια επιθυμία την οποία οφείλει να μετουσιώσει σε αυτό που η Σιλβί Λε Μπον ντε Μποβουάρ ονομάζει "μεγάλη και αινιγματική φιλία". Όχι, δεν ήταν φιλία. Ήταν λεσβιακό πάθος». (https://www.liberation.fr/debats/2020/10/02/la-deuxieme-sexualite-de-simone-de-beauvoir_1801220/). Θα αρκούσε όμως ένα θέμα, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση ο γυναικείος ομοερωτισμός ή η ερωτική φιλία μεταξύ γυναικών, να κάνει ένα λογοτεχνικό έργο αξιανάγνωστο; Ασφαλώς και όχι. Οι *Αχώριστες* είναι μια νουβέλα όπου η Σιμόν ντε Μποβουάρ αναπλάθει με μεγάλη αφηγηματική δεινότητα τη συνθήκη του «κόσμου των καθολικών» στη Γαλλία των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα. Από την άποψη αυτή, η Ντε Μποβουάρ δείχνει μια άλλη πλευρά της που τη φέρνει κοντά στους μεγάλους Γάλλους καθολικούς συγγραφείς, όπως τον Ζορζ Μπερνανός. Η αφήγηση στις *Αχώριστες* αρχίζει από τον προτελευταίο χρόνο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, περνάει από την Ανακωχή (Armistice) και χάνεται μέσα στη δεκαετία του 1920. Η συγγραφέας μάς βάζει μέσα στις αστικές καθολικές οικογένειες, στον φανερό αλλά, κυρίως, στον κρυφό κόσμο τους, στα αισθήματά τους, στις αγρε-

παύλεις τους, στις απαγορεύσεις που επιβάλλουν στα παιδιά τους, στο προσκύνημα στη Λούρδη, στον κεντρικό ρόλο που παίζει η εξομολόγηση στις ζωές τους. Μια εξομολόγηση από τον βικάριο του Αγίου Σουλπικίου δημιουργεί στον αναγνώστη την ανατριχίλα μιας μυστικιστικής εμπειρίας· ενώ οι σελίδες όπου παρουσιάζονται τα εκατοντάδες εξειδικευμένα σκεύη κουζίνας που υπάρχουν στο σπίτι της Αντρέ/Ζαζά αναδίδουν το άρωμα της αλά Προυστ χρήσης της λεπτομέρειας. Το ερωτικό ξύπνημα, που είναι το θέμα της νουβέλας, μοιάζει έτσι με διάφανο πέπλο που δεν κρύβει τίποτα από το σύμπαν των αχώριστων.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΥΝΑΚΗΣ

Καθηγητής Πρακτικής της Δημοσιογραφίας
και Τεχνικών Αφήγησης στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

ΟΙ ΑΧΩΡΙΣΤΕΣ

© Association Élisabeth Lacoin / L'Herne

Η Ζαζά και η Σιμόν στο Γκανιεπάν, Σεπτέμβριος 1928

στη Ζαζά

Κι αν, απόψε, τα μάτια μου είναι δακρυσμένα
είναι άραγε γιατί εσείς έχετε πεθάνει ή γιατί εγώ ζω;
Θα έπρεπε να σας αφιερώσω τούτη την ιστορία:
μα ξέρω ότι δεν είστε πια πουθενά και, ακριβώς, μέσα
από ένα λογοτεχνικό τέχνασμα σας μιλώ εδώ. Άλλωστε, αυτή
δεν είναι στην πραγματικότητα η δική σας ιστορία, είναι
απλώς μια ιστορία εμπνευσμένη από εμάς. Δεν ήσασταν
η Αντρέ, δεν είμαι η Σιλβί που μιλά εξ ονόματός μου.

Όλες οι σημειώσεις είναι της μεταφράστριας.

Κεφάλαιο 1

Στα εννιά μου ήμουν ένα πολύ φρόνιμο κοριτσάκι· δεν ήμουν πάντα έτσι· ως μικρό παιδί, η τυραννία των ενηλίκων με βύθιζε σε τόσο έντονες παραφορές, που μια θεία μου είπε κάποια μέρα σοβαρά: «Η Σιλβί έχει τον δαίμονα μέσα της». Ο πόλεμος και η θρησκεία έκαμψαν την αντίστασή μου. Επέδειξα πάραυτα έναν υποδειγματικό πατριωτισμό ποδοπατώντας μια κούκλα-μωρό από κελουλοΐτη «made in Germany» που, έτσι κι αλλιώς, ποτέ δε μου άρεσε. Μου έλεγαν ότι αν εγώ, προσωπικά, έδειχνα καλή διαγωγή και ευλάβεια, ο Θεός θα έσωζε τη Γαλλία: δεν μπορούσα να ξεφύγω. Περιφερόμουν μες στη βασιλική της Σακρέ Κερ* μαζί με άλλα κοριτσάκια, κουνώντας λάβαρα και ψάλλοντας ύμνους. Άρχισα να προσεύχομαι υπερβολικά, και αυτό μου άρεσε πολύ. Ο αβάς Ντομινίκ, που ήταν θρησκευτικός λειτουργός στο σχολείο «Αντελαϊντ», ενθάρρυνε τον ζήλο μου. Ντυμένη με τούλινο φόρεμα, και σκούφια από ιρλανδέζικη δαντέλα, έλαβα την πρώτη μου κοινωνία: από εκείνη τη μέρα με έφερναν ως παράδειγμα στις μικρές αδελφές μου. Ήμουν πανευτυχής που ο πατέρας μου είχε μετατεθεί στο Υπουργείο Πολέμου, λόγω καρδιακής ανεπάρκειας.

Κι όμως, εκείνο το πρωινό βρισκόμουν σε υπερδιέγερση· άρχιζε η νέα σχολική χρονιά: αδημονούσα να ξαναβρώ το σχολείο, τα στομφώδη σαν θείες λειτουργίες μαθήματα, τη σιωπή των δια-

* Le Sacré-Coeur: Η βασιλική της Ιεράς Καρδίας στη Μονμάρτρη. Κατασκευάστηκε από το 1875 έως το 1914.

δρόμων, τα συγκινημένα χαμόγελα που χάριζαν οι δεσποινίδες, οι δασκάλες μας ήταν ντυμένες με μακριές φούστες, πουκάμισα κουμπωμένα ως πάνω τον λαιμό και, αφότου ένα μέρος του κτιρίου είχε μετατραπεί σε νοσοκομείο, φορούσαν συχνά στολή νοσοκόμας κάτω από τη λευκή, λεκιασμένη με κόκκινο, μαντίλα, έμοιαζαν με αγίες, και, όταν μ' έσφιγγαν στο στήθος τους, με κυρίευε η συγκίνηση. Έτρωγα λαίμαργα τη σούπα και το μαύρο ψωμί που αντικατέστησαν τη σοκολάτα και τα μπριός που γευόμασταν πριν απ' τον πόλεμο, και περίμενα με ανυπομονησία να τελειώσει η μαμά το ντύσιμο των αδελφών μου. Και οι τρεις φορούσαμε παλτά σε χρώμα γκριζογάλανο, ραμμένα από πραγματικό ύφασμα στολής αξιωματικού και σε γραμμή ολόδιδα με τις στρατιωτικές χλαίνες.

«Νά, κοιτάzte, ακόμα και το ζωνάκι στην πλάτη έχει!» έλεγε η μαμά στις έμπλεες θαυμασμού ή έκπληξης φίλες της. Βγαίνοντας από την πολυκατοικία, η μαμά έπαιρνε τις δύο μικρές απ' το χέρι. Περνούσαμε θλιμμένα μπροστά απ' το πολυσύχναστο καφέ «La Rotonde» που είχε μόλις ανοίξει κάτω απ' το διαμέρισμά μας, και το οποίο ήταν, έλεγε ο μπαμπάς, άντρο ντεφετιστών· η λέξη μού έξαπτε την περιέργεια: «Είναι άνθρωποι που πιστεύουν στην ήττα της Γαλλίας», μου εξήγησε ο μπαμπάς. «Θα 'πρεπε να τους τουφεκίσουν όλους». Δεν καταλάβαινα. Δεν το κάνεις επίτηδες όταν πιστεύεις αυτό που πιστεύεις: Δηλαδή, μπορεί να σε τιμωρήσουν γιατί σου έρχονται κάποιες ιδέες στο μυαλό; Οι κατάσκοποι που μοίραζαν στα παιδιά φαρμακερές καραμέλες, αυτοί που στο μετρό τρυπούσαν τις Γαλλίδες με δηλητηριασμένες βελόνες προφανώς άξιζαν τον θάνατο: όμως οι ντεφετιστές μ' έφερναν σε αμηχανία. Μήτε καν δοκίμασα να ρωτήσω τη μαμά: αυτή έλεγε πάντα ακριβώς το ίδιο με τον μπαμπά.

Οι μικρές αδελφές μου δε βάδιζαν γρήγορα· το κιγκλίδωμα του Κήπου του Λουξεμβούργου μού φάνηκε ατελείωτο. Επιτέ-

λους, διάβηκα την πόρτα του σχολείου, ανέβηκα τη σκάλα κουνώντας πέρα-δώθε χαρωπά τη φουσκωμένη από τα καινούργια βιβλία σάκα μου· αναγνώρισα την ελαφριά μυρωδιά αρρώστιας που ανακατευόταν με την παρκετίνη στους φρεσκογουαλισμένους διαδρόμους· κάποιες επιστάτριες με αγκάλιασαν. Στα αποδυτήρια, ξαναβρήκα τις περσινές μου συμμαθήτριες με καμιά τους δεν ήμουν ιδιαίτερα δεμένη, αλλά μου άρεσε η φασαρία που κάναμε όλες μαζί. Έμεινα κάμποση ώρα στον μεγάλο προθάλαμο, μπροστά στις προθήκες τις γεμάτες με παλιά νεκρά πράγματα που τελικά πέθαιναν για δεύτερη φορά: τα βαλσαμωμένα πουλιά είχαν χάσει τα φτερά τους, τα αποξηραμένα φυτά είχαν γίνει εύθρυπτα, τα κοχύλια είχαν θαμπώσει. Το κουδούνι χτύπησε, και μπήκα στην αίθουσα «Σεντ-Μαργκερίτ»· όλες οι αίθουσες διδασκαλίας έμοιαζαν μεταξύ τους. Οι μαθήτριες κάθονταν γύρω από ένα οβάλ τραπέζι, καλυμμένο με μαύρο βερνικωμένο ύφασμα που έμοιαζε με δέρμα· στο τραπέζι δέσποζε η δασκάλα· οι μητέρες μας βολεύτηκαν στους μαύρους καναπέδες πίσω μας, και μας επέβλεπαν πλέκοντας χοντρά μάλλινα σκουφιά. Κατευθύνθηκα προς το σκαμνί μου και, στο διπλανό κάθισμα, είδα ένα άγνωστο κορίτσι: μια μελαχρινή, με μάγουλα ρουφηγμένα, που μου φάνηκε πολύ πιο μικρή από μένα· είχε μάτια σκούρα και λαμπερά που με κάρφωναν επίμονα.

«Εσείς είστε η καλύτερη μαθήτρια;»

«Είμαι η Σιλβί Λεπάζ. Πώς σας λένε;»

«Αντρέ Γκαλάρ. Είμαι εννιά χρονών· κι αν φαίνομαι πιο μικροκαμωμένη, είναι γιατί κάηκα ζωντανή και δεν έχω ψηλώσει πολύ. Χρειάστηκε να διακόψω το σχολείο για έναν χρόνο και η μαμά θέλει ν' αναπληρώσω τα μαθήματα που έχασα. Θα μπορούσατε να μου δανείσετε τα περσινά σας τετράδια;»

«Ναι», αποκρίθηκα.

Η αυτοπεποίθηση της Αντρέ, ο κοφτός και αποφασιστικός τό-

νος της φωνής της με ξένισαν. Με κοίταξε έντονα, με ύφος δύσπιστο:

«Η διπλανή μου μου είπε πως ήσασταν η καλύτερη μαθήτριά», είπε δείχνοντας τη Λιζέτ μ' ένα διακριτικό νεύμα του κεφαλιού. «Αλήθεια είναι;»

«Συνήθως είμαι πρώτη», είπα σεμνά.

Περιεργάστηκα την Αντρέ: τα μαύρα της μαλλιά έπεφταν ολόγισια γύρω απ' το πρόσωπό της, είχε μια μουντζούρα από μελάνι στο πιγούνι. Δε συναντάς κάθε μέρα ένα κοριτσάκι που κήκε ζωντανό, θα ήθελα να της κάνω ένα σωρό ερωτήσεις, μα τότε ακριβώς μπήκε η δεσποινίς Ντιμπούα, το μακρύ φόρεμά της σάρωνε το πάτωμα: ήταν μια γυναίκα όλο ζωή, με πλούσιο χνούδι στο πάνω χείλος, την οποία σεβόμουν πολύ. Κάθισε και φώναξε τα ονόματά μας σήκωσε το βλέμμα της στην Αντρέ:

«Λοιπόν, κοριτσάκι μου, δε νομίζω να φοβόμαστε, ε;»

«Όχι, ούτε φοβάμαι ούτε ντρέπομαι, Δεσποινίς», είπε ήρεμα η Αντρέ: και πρόσθεσε ευγενικά:

«Άλλωστε δεν είστε φοβιστική».

Η δεσποινίς Ντιμπούα δίστασε για μια στιγμή, ύστερα χαμογέλασε κάτω απ' το πλούσιο χνούδι του πάνω χείλους της και συνέχισε να φωνάζει κατάλογο.

Το σχόλασμα έγινε σύμφωνα με ένα αμετάβλητο τελετουργικό: η Δεσποινίς στεκόταν στο κούφωμα της πόρτας, έσφιγγε το χέρι της κάθε μητέρας και φιλούσε στο μέτωπο το κάθε παιδί. Ακούμπησε το χέρι της στον ώμο της Αντρέ:

«Δεν έχετε πάει ποτέ σχολείο;»

«Όχι: μέχρι τώρα μελετούσα στο σπίτι, αλλά τώρα είμαι πολύ μεγάλη».

«Ελπίζω να προχωρήσετε στ' αχνάρια της μεγαλύτερης αδελφής σας», είπε η Δεσποινίς.

«Ω! Είμαστε πολύ διαφορετικές», είπε η Αντρέ. «Η Μαλού έχει

πάρει απ' τον μπαμπά, λατρεύει τα μαθηματικά, εμένα μου αρέσει κυρίως η λογοτεχνία».

Η Λιζέτ μου έριξε μια αγκωνιά· δε θα έλεγες πως η Αντρέ ήταν αυθάδης, όμως δεν είχε τον πρόποντα τόνο με τον οποίο απευθύνεσαι στη δασκάλα σου.

«Ξέρετε πού είναι το αναγνωστήριο για τις εξωτερικές μαθήτριες; Αν δεν έρθει κάποιος να σας πάρει τώρα αμέσως, θα πρέπει να περιμένετε εκεί», είπε η Δεσποινίς.

«Κανείς δε θα έρθει να με πάρει, θα γυρίσω στο σπίτι μόνη μου», είπε η Αντρέ· και πρόσθεσε ζωηρά:

«Έχει ενημερώσει η μαμά μου».

«Μόνη σας;» είπε η δεσποινίς Ντιμπούα, και σήκωσε τους ώμους:

«Τέλος πάντων, αφού έχει ενημερώσει η μαμά σας...»

Με φίλησε με τη σειρά μου στο μέτωπο, και ακολούθησα την Αντρέ προς τα αποδυτήρια· φόρεσε το παλτό της: ένα παλτό λιγότερο πρωτότυπο απ' το δικό μου, αλλά πολύ ωραίο· από κόκκινο στρεψίμαλλο ύφασμα με χρυσά κουμπιά· δεν ήταν από τις πιτσιρίκες που τριγυρνούν στους δρόμους. Πώς της επέτρεπαν να βγαίνει μόνη; Μήπως η μητέρα της δεν είχε ακούσει για φαρμακερές καραμέλες ή δηλητηριασμένες βελόνες;

«Πού μένετε, μικρή μου Αντρέ;» ρώτησε η μαμά καθώς κατεβαίναμε τη σκάλα μαζί με τις μικρές αδελφές μου.

«Στην οδό Ντε Γκρενέλ».

«Α ωραία! Θα σας συνοδεύσουμε μέχρι το μπουλβάρ Σεν-Ζερμέν», είπε η μαμά. «Στον δρόμο μας είναι».

«Με μεγάλη μου χαρά», είπε η Αντρέ, «αλλά μη σας βάζω σε κόπο».

Κοίταξε τη μαμά με ύφος σοβαρό:

«Καταλαβαίνετε, κυρία, είμαστε επτά αδέρφια και αδελφές η μαμά λέει πως πρέπει να μάθουμε να τα βγάζουμε πέρα μόνοι μας».

Η μαμά μου κούνησε το κεφάλι αλλά, εμφανώς, το αποδοκίμασε. Μόλις βρεθήκαμε στον δρόμο, ρώτησα την Αντρέ:

«Πώς καήκατε;»

«Ψήνοντας πατάτες σε μια υπαίθρια φωτιά· το φουστάνι μου τυλίχτηκε στις φλόγες και το δεξί μου πόδι, ψηλά, κάηκε μέχρι το κόκαλο».

Η Αντρέ έκανε μια ανεπαίσθητη νευρική κίνηση, τούτη η παλιά ιστορία την ενοχλούσε.

«Πότε μπορώ να δω τα τετράδιά σας; Πρέπει να ξέρω τι μαθήματα κάνατε πέρυσι. Πείτε μου πού μένετε και θα έρθω στο σπίτι σας σήμερα το απόγευμα· ή αύριο».

Ρώτησα με το βλέμμα τη μαμά· στον Κήπο του Λουξεμβούργου, μου απαγόρευαν να παίζω με κοριτσάκια που δεν τα ήξερα.

«Αυτή τη βδομάδα αδύνατον», είπε με κάποια δυσφορία η μαμά. «Θα το δούμε για το Σάββατο».

«Εντάξει, θα περιμένω ως το Σάββατο», είπε η Αντρέ.

Την κοίταξα καθώς διέσχιζε το μπουλβάρ, με το κόκκινο παλτό της ήταν στ' αλήθεια πολύ μικροκαμωμένη, όμως βάδιζε με τη σιγουριά μεγάλης.

«Ο θεός σου ο Ζακ γνώριζε κάποιους Γκαλάρ που ήταν συγγενείς με τους Λαβέρν, τα ξαδέλφια των Μπλανσάρ», είπε η μαμά αφηρημένα. «Αναρωτιέμαι αν πρόκειται για την ίδια οικογένεια. Θαρρώ όμως ότι οι καθωσπρέπει άνθρωποι δε θ' άφηναν ένα εννιάχρονο κοριτσάκι να τρέχει στους δρόμους».

Οι γονείς μου συζήτησαν επί μακρόν για τα διάφορα παρακλάδια των οικογενειών Γκαλάρ που είχαν, άμεσα ή έμμεσα, ακουστά. Η μαμά ενημερώθηκε από τις δεσποινίδες. Οι γονείς της Αντρέ είχαν με τους Γκαλάρ του θείου Ζακ απλώς κάποιες απροσδιόριστες σχέσεις, αλλά ήταν πολύ καλοί άνθρωποι. Ο κύριος Γκαλάρ, απόφοιτος του Πολυτεχνείου, είχε μια καλή θέση στη Citroën και ήταν πρόεδρος του Συνδέσμου Πολυτέκνων· η σύ-

ζυγός του, το γένος Ριβιέρ ντε Μπονέιγ, ανήκε σε μια μεγάλη δυναστεία πιστών καθολικών και έχαιρε μεγάλου σεβασμού από τις ενοριτίσσεσ του Αγίου Θωμά του Ακινάτη. Έχοντας αναμφίβολα αντιληφθεί τους δισταγμούς της μητέρας μου, η κυρία Γκαλάρ ήρθε να πάρει την Αντρέ το επόμενο Σάββατο μετά το σχολασμα. Ήταν μια όμορφη γυναίκα με σκούρα μάτια, και, γύρω από τον λαιμό, φορούσε μαύρη βελούδινη κορδέλα που έκλεινε με ένα παλαιό κόσμημα· κατέκτησε τη μαμά λέγοντάς της πως έδειχνε σαν μεγαλύτερη αδελφή μου και αποκαλώντας τη «Νεαρά κυρία». Εμένα, δε μου άρεσε καθόλου το βελούδινο κολιέ της.

Η κυρία Γκαλάρ αφηγήθηκε αυτάρεσκα στη μαμά το μαρτύριο της Αντρέ: τη σκασμένη σάρκα, τις πελώριες φουσκάλες, τις γάζες παραφίνης, τα παραληρήματα της Αντρέ, το κουράγιο της ένας συμμαθητής της της έδωσε, καθώς έπαιζαν, μια κλοτσιά που ξανάνοιξε τις πληγές της: η μικρή κατέβαλε τέτοια προσπάθεια για να μην τσιρίξει, που λιποθύμησε. Όταν ήρθε στο σπίτι για να δει τα τετράδιά μου, την κοίταξα με σεβασμό· κρατούσε σημειώσεις, με έναν ωραίο, διαμορφωμένο κióλας, γραφικό χαρακτήρα, και σκεφτόμουν τον γεμάτο φουσκάλες μηρό της, κάτω από την πλισέ φουστίτσα. Ποτέ δε μου είχε συμβεί κάτι τόσο ενδιαφέρον. Ξάφνου, είχα την εντύπωση ότι δε μου είχε συμβεί ποτέ απολύτως τίποτα.

Όλα τα παιδιά που γνώριζα μου προκαλούσαν πλήξη· μα η Αντρέ μ' έκανε να γελάω, όταν περιφερόμασταν ανάμεσα στις αίθουσες στο διάλειμμα· μιμούνταν υπέροχα τις κοφτές κινήσεις της δεσποινίδας Ντιμπούα, τη μελιστάλακτη φωνή της δεσποινίδας Βαντρού, της διευθύντριας από τη μεγαλύτερη αδελφή της ήξερε όλα τα μυστικά του σχολείου: οι δεσποινίδες ανήκαν στο Τάγμα των Ιησουιτών, είχαν τη χωρίστρα στο πλάι ενόσω ήταν ακόμη δόκιμες, και στη μέση αφότου έδωσαν τον μοναστικό όρκο. Η δεσποινίς Ντιμπούα, μόλις τριάντα χρονών, ήταν η πιο νέα:

είχε πάρει το δίπλωμά της πέρυσι, κάποιες μεγάλες μαθήτρίες την είχαν δει στη Σορβόνη, αναψοκοκκινισμένη, να μπερδεύεται συνέχεια μες στα μακριά φουστάνια της. Είχα σκανδαλιστεί λιγάκι από την ασέβεια της Αντρέ, αλλά την έβρισκα αστεία, και της έδινα την ατάκα όταν αυτοσχεδίαζε έναν διάλογο ανάμεσα σε δύο δασκάλες μας. Οι καρικατούρες της ήταν τόσο ακριβείς, που συχνά, την ώρα του μαθήματος, έριχνε η μια στην άλλη αγκωνιές, καθώς βλέπαμε τη δεσποινίδα Ντιμπούα ν' ανοίγει τον κατάλογο ή να κλείνει ένα βιβλίο· μια φορά μάλιστα μ' έπιασε ένα γέλιο τόσο τρελό, που σίγουρα θα μ' έβαζαν τιμωρία στην πόρτα αν η συμπεριφορά μου εν γένει δεν ήταν τόσο υποδειγματική.

Τις πρώτες φορές που πήγα να παίξω στο σπίτι της Αντρέ σάστισα. Εκτός από τα αδέλφια και τις αδελφές της, υπήρχε πάντα στην οδό Ντε Γκρενέλ τσούρμο ολόκληρο από ξαδέλφια και φίλους έτρεχαν, ξεφώνιζαν, τραγουδούσαν, μασκαρεύονταν, πηδούσαν πάνω σε τραπέζια, αναποδογύριζαν έπιπλα· κάποιες φορές, η Μαλού, η οποία ήταν δεκαπέντε χρονών και παρίστανε τη σπουδαία, παρέμβαινε, μα τότε άκουγες αμέσως τη φωνή της κυρίας Γκαλάρ: «Άσε τα παιδιά να το φχαριστηθούν». Έμενα έκπληκτη από την αδιαφορία της για τους μικροτραυματισμούς, τα καρούμπαλα, τους λεκέδες, τα σπασμένα πιάτα. «Η μαμά δε θυμώνει ποτέ», μου έλεγε η Αντρέ μ' ένα θριαμβευτικό χαμόγελο. Αργά το απόγευμα, η κυρία Γκαλάρ έμπαινε χαμογελαστή στο ρημαγμένο δωμάτιο· σήκωνε μια καρέκλα απ' το πάτωμα, σφούγγιζε το μέτωπο της Αντρέ: «Νά σε πάλι μούσκεμα στον ιδρώτα!» Η Αντρέ σφιγγόταν πάνω της και, για μια στιγμή, το πρόσωπό της μεταμορφωνόταν: απόστρεφα το βλέμμα μου με μια ενόχληση που αναμφίβολα οφειλόταν στη ζήλια, ίσως και στην επιθυμία, και σ' εκείνο το είδος φόβου που εμπνέουν τα μυστήρια.

Εμένα μου είχαν μάθει ότι έπρεπε ν' αγαπώ το ίδιο τον μπαμπά και τη μαμά: η Αντρέ δεν έκρυβε ότι προτιμούσε τη μητέρα

της απ' τον πατέρα της. «Ο μπαμπάς είναι υπερβολικά σοβαρός», μου είπε γαλήνια μια μέρα. Ο κύριος Γκαλάρ με προβληματίζε γιατί δεν έμοιαζε με τον δικό μου μπαμπά. Ο πατέρας μου δεν πήγαινε ποτέ στη λειτουργία, και μειδιούσε όταν μιλούσαν μπροστά του για τα θαύματα της Λούρδης τον είχα ακούσει να λέει πως μία και μόνη θρησκεία υπήρχε: η αγάπη για τη Γαλλία. Δε μ' ενοχλούσε η ανευλάβειά του· η μαμά, που ήταν πολύ θεοσεβούμενη, έδειχνε να τη θεωρεί φυσιολογική· ένας άνθρωπος τόσο ανώτερος όσο ο μπαμπάς είχε αναγκαστικά πιο περίπλοκες σχέσεις με τον Θεό απ' ό,τι οι γυναίκες και τα κοριτσάκια. Αντιθέτως, ο κύριος Γκαλάρ κοινωνούσε κάθε Κυριακή οικογενειακώς, είχε μακριά γενειάδα, φορούσε ματογυάλια μύτης και, στον ελεύθερο χρόνο του, πρόσφερε κοινωφελές έργο. Τα μεταξένια μαλλιά του, οι χριστιανικές αρετές του τον εκθήλυναν και τον υποβίβαζαν στα μάτια μου. Άλλωστε, σπανίως τον βλέπαμε. Κουμάντο στο σπίτι έκανε η κυρία Γκαλάρ. Ζήλευα την ελευθερία που άφηνε στην Αντρέ, αλλά, μολονότι μου μιλούσε πάντα με τη μεγαλύτερη καταδεκτικότητα, εγώ ένιωθα άβολα μπροστά της.

Κάποιες φορές η Αντρέ μού έλεγε: «Βαριέμαι να παίξω». Πηγαίναμε τότε να καθίσουμε στο γραφείο του κυρίου Γκαλάρ, δεν ανάβαμε το φως, για να μη μας ανακαλύψουν, και κουβεντιάσαμε: ήταν μια πρωτόγνωρη απόλαυση. Οι γονείς μου μου μιλούσαν κι εγώ τους μιλούσα, όμως δεν κουβεντιάσαμε μαζί· με την Αντρέ, είχα πραγματικές συζητήσεις, όπως τα βράδια ο μπαμπάς με τη μαμά. Είχε διαβάσει πολλά βιβλία, στη διάρκεια της μακροχρόνιας ανάρρωσής της, και μ' εξέπληττε, γιατί έμοιαζε να πιστεύει πως οι ιστορίες που αφηγούνταν είχαν στ' αλήθεια συμβεί· απεχθανόταν τον Οράτιο και τον Πολύευκτο, θαύμαζε τον Δον Κιχώτη και τον Σιρανό ντε Μπερζεράκ, θαρρείς και υπήρχαν με σάρκα και οστά. Όσον αφορά τους περασμένους αιώνες, ήταν επίσης προκατειλημμένη. Αγαπούσε τους Έλληνες, οι Ρωμαίοι τής

προκαλούσαν βαρεμάρα· αδιάφορη για τις συμφορές του Λουδοβίκου ΙΖ', ο θάνατος του Ναπολέοντα τη συντάραζε.

Πολλές από τούτες τις απόψεις ήταν ανατρεπτικές, αλλά, δεδομένου του νεαρού της ηλικίας της, οι δεσποινίδες τη συγχωρούσαν. «Αυτό το παιδί έχει προσωπικότητα», έλεγαν στο σχολείο. Η Αντρέ αναπλήρωσε πολύ γρήγορα τον χαμένο της χρόνο, ενώ μετά βίας την ξεπερνούσα στο μάθημα της γλώσσας, και μάλιστα αυτή είχε την τιμή να συμπεριληφθούν δύο εκθέσεις της στη «χρυσή βίβλο». Έπαιζε τόσο καλά πιάνο, που την έβαλαν αμέσως με τις μεγαλύτερες ξεκίνησε και μαθήματα βιολιού. Δεν της άρεσε το ράψιμο, αλλά ήταν επιδέξια· έφτιαχνε τέλεια καραμέλες, μπισκότα σαμπλέ, τρούφες με σοκολάτα. Μολονότι εύθραυστη, έκανε τροχό, σπαγγάτο και τούμπες κάθε είδους. Αλλά αυτό που της προσέδιδε στα μάτια μου το μεγαλύτερο κύρος ήταν ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τη σημασία τους δεν την έμαθα ποτέ: όταν έβλεπε ένα ροδάκινο ή μια ορχιδέα, ή αν απλώς άκουγε τ' όνομά τους, η Αντρέ ριγούσε, τα χέρια της ανατρίχιαζαν· τότε εκδηλωνόταν με τον πιο ερεθιστικό τρόπο εκείνο το θεόσταλτο χάρισμα που με μάγευε: η προσωπικότητα. Κρυφά έλεγα μέσα μου πως σίγουρα η Αντρέ ήταν ένα από εκείνα τα παιδιά-θαύματα των οποίων τη ζωή θα αφηγούμαστε αργότερα στα βιβλία.

* * *

Οι περισσότερες από τις μαθήτριες του σχολείου εγκατέλειψαν το Παρίσι γύρω στα μέσα Ιουνίου εξαιτίας των βομβαρδισμών και της «Χοντλής Μπέρθα»*.

* Το τεράστιο κανόνι που κατασκεύασαν οι Γερμανοί για να χτυπήσουν το Παρίσι στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οφείλει την ονομασία του στην Μπέρθα Κρουπ, μεγαλοκληρονόμο της ομώνυμης βιομηχανίας, η οποία ήταν εύσαρκη.

Όταν η Σιμόν ντε Μποβουάρ ήταν εννέα χρόνων και πήγαινε στο καθολικό σχολείο «Αντελίν Ντεζίρ», γνώρισε την Ελιζαμπέτ Λακουάν, την επονομαζόμενη Ζαζά, ένα κορίτσι που τράβηξε αμέσως την προσοχή της.

Ανάμεσά τους θα αναπτυχθεί μια φιλία που, από την πλευρά της μετέπειτα μεγάλης Γαλλίδας συγγραφέως, θα έχει και τη χροιά της πρώιμης, μη συνειδητοποιημένης, ερωτικής επιθυμίας.

Στο πρόσωπο της Ζαζά η Ντε Μποβουάρ θα ανακαλύψει όλα τα στοιχεία που θα ποθήσει να έχει η ίδια αργότερα στη ζωή της: τόλμη, ανεξαρτησία, περιέργεια, δημιουργική ανησυχία. Έτσι, αυτή η επιρροή θα αποδειχθεί καθοριστική για την κατοπινή της προσωπικότητα.

Ωστόσο, οι Αχώριστες κρύβουν μια τραγωδία: η Ζαζά πεθαίνει αναπάντεχα. Μια καταστροφή που θα στοιχειώσει διά παντός την Ντε Μποβουάρ.

Η Ντε Μποβουάρ είναι βέβαιη ότι η Ζαζά δεν πέθανε από ιογενή εγκεφαλίτιδα, όπως το ήθελαν οι γιατροί. Δολοφονήθηκε· ο θάνατός της ήταν ένα «πνευματοκρατικό έγκλημα».

Πιο σύγχρονο από ποτέ, το κλασικό αυτό μυθιστόρημα έχει μια ιδιαίτερη δύναμη και γοητεία. Όπως έλεγε και η ίδια η Σιμόν ντε Μποβουάρ: «Κι αν, απόψε, τα μάτια μου είναι δακρυσμένα είναι άραγε γιατί εσείς έχετε πεθάνει ή γιατί εγώ ζω; [...] ξέρω ότι δεν είστε πια πουθενά και, ακριβώς, μέσα από ένα λογοτεχνικό τέχνασμα σας μιλώ εδώ».

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 24794

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ